

การศึกษาความพร้อมชุมชนดีพอ ภูมิคุ้มกันทางสังคมตามหลัก
ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของเทศบาลตำบลบ้านเขว้า ตำบลบ้านเขว้า
อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ
Study On Community Readiness and Social Immunity Based on
The Philosophy of Sufficiency Economy of Ban Khao Subdistrict
Municipality, Ban Khao Subdistrict, Ban Khao District,
Chaiyaphum Province

¹ยุทธนา เฉลียวชาติ, ²บัญญัติ ปีกสันเทียะ, ³มานพ แดงจันทิก,

⁴บุญจิรา สุพรรณพงษ์ และ ⁵รุ่งนภา แดงจันทิก

¹Yutthana Chaliaochat, ²Banyat Piksanthia, ³Manop Dangjanthuk,

⁴Bunjira Supanphong, and ⁵Rungnapa Daengchantuk

^{1,2,3,4,5}ศูนย์บริการการศึกษาสถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน, เครือข่ายกุดไผ่ชัยภูมิ

^{1,2,3,4,5}Educational Service Center, Learning Institute for the People, Kudpai Chaiyaphum Network

¹Corresponding Author's Email: yutthana.chaliaochat@gmail.com

Received April 21, 2025; Revised May 4, 2025; Accepted: August 24, 2025

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพร้อมชุมชนดีพอภูมิคุ้มกันทางสังคมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลบ้านเขว้า ตำบลบ้านเขว้า อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ โดยใช้รูปแบบวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง ประชาชนชุมชนดีพอของเทศบาลตำบลบ้านเขว้า อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 200 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามที่มีความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.93 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า ความพร้อมชุมชนดีพอของเทศบาลตำบลบ้านเขว้า อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.11$) เมื่อเรียงลำดับมากไปหาน้อย คือ ความพร้อมด้านแนวทางพัฒนาชุมชน, ด้านนวัตกรรมชุมชน และด้านการจัดการความรู้ชุมชน และระดับความพร้อมชุมชนพอเพียงของเทศบาลบ้านเขว้า โดยรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.08$) เมื่อเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ เงื่อนไขคุณธรรม รองลงมา คือ หลักความมีเหตุผล หลักความมีภูมิคุ้มกันที่ดี หลักความพอประมาณ และเงื่อนไขความรู้

คำสำคัญ: ชุมชนดีพอ; ภูมิคุ้มกันทางสังคม; เศรษฐกิจพอเพียง

Abstract

This research aims to study the readiness of the Good Enough Community and the guidelines for developing the quality of life of people in the Good Enough Community area of Ban Khao Subdistrict Municipality using a quantitative research model. Sample group: 200 people from the Good Community of Ban Khao Subdistrict Municipality, Ban Khao District, Chaiyaphum Province, by purposive sampling using the cluster sampling method. The research instrument was a questionnaire with a reliability of 0.93. The statistics used in the research were frequency, percentage, mean, standard deviation. The research results found that the community readiness of Ban Khao Subdistrict Municipality, Ban Khao District, Chaiyaphum Province classified by personal factors was at a high level overall, with an average value ($\bar{X} = 4.11$). When ranked from most to least, they are readiness in terms of community development guidelines, community innovation, and And the level of community readiness for sufficiency of Ban Khao Municipality is overall at a high level (" $\bar{X}$ " = 4.08). When ranked from highest to lowest average, the condition is morality, followed by the principle of reasonableness, the principle of good immunity, the principle of moderation, and the condition of knowledge.

Keywords: Good community; Social immunity; Sufficient economy

บทนำ

หลักเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวคิดเกี่ยวกับหลักในการดำเนินชีวิตที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติตนผ่านกระบวนการปฏิบัติทางสายกลางประกอบกับการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน ดังที่ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มีพระราชดำรัสแก่พสกนิกรชาวไทยมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2517 โดยมีใจความว่า “การพัฒนาประเทศจำเป็นต้องทำตามลำดับต้องสร้างพื้นฐาน คือ ความพอดี พอกิน พอใช้ ของประชาชนส่วนใหญ่เป็นเบื้องต้นก่อน โดยใช้วิธีการและอุปกรณ์ที่ประหยัดแต่ถูกต้องตามหลักวิชาการ เมื่อพื้นฐานมั่นคงพร้อมพอควร และปฏิบัติได้แล้ว จึงค่อยเสริมความเจริญ และสร้างฐานะทางเศรษฐกิจขึ้นโดยลำดับต่อไป” นอกจากนี้ พระองค์ได้ทรงเน้นย้ำถึงแนวทางการพัฒนาหลักแนวคิดพึ่งตนเองเพื่อให้เกิดความพอมี พอกิน พอใช้ของคนส่วนใหญ่ผ่านกระบวนการหลักพอประมาณ หลักเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ตลอดจนถึงหลักความไม่ประมาท ตระหนักถึงการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอนที่ถูกต้องตามหลักวิชาและคุณธรรมมาเป็นกรอบในการดำเนินชีวิต (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2551)

สถาบันนี้จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติการศึกษา 2542 มาตรา 29 ที่เขียนไว้ว่า “ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคลครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการ

แสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่างๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนาระหว่างชุมชน” และมาตรา 41 เขียนไว้ว่า “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่งหรือทุกระดับตามความพร้อม ความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่น” (สถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน, 2555) และมีนโยบายโดยเริ่มจากการมอบหมายให้ ผู้อำนวยการศูนย์บริการการศึกษาสถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชนในสังกัดไปค้นหาชุมชนดีพร้อม เข้มแข็ง มีความสุขโดยเน้นพื้นที่ชุมชนที่มีอัตลักษณ์ทางด้านอาชีพ วัฒนธรรมประเพณี ภูมิสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่นและการบริหารจัดการที่เป็นอัตลักษณ์ของตนเอง เพื่อเป็นพื้นที่ในการเรียนรู้มีส่วนร่วมในการวิจัยและพัฒนาของคณาจารย์นักศึกษาในพื้นที่ ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับกฎกระทรวงการอุดมศึกษาวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ว่าด้วยการจัดกลุ่มสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2564 ที่ได้จัดให้สถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชนอยู่ในกลุ่มที่ 3 กลุ่มพัฒนาชุมชนท้องถิ่นหรือชุมชนอื่น ต่อมาเมื่อวันที่ 25 ธันวาคม 2567 ในการประชุมออนไลน์จากโครงการชุมชนดีพร้อมเข้มแข็งมีความสุข ในการพัฒนาโครงการชุมชนดีพร้อมเข้มแข็งมีความสุขผ่านการสร้างภาคีเครือข่ายในการพัฒนากับบริษัท SCG และปรับเปลี่ยนชื่อโครงการเป็นโครงการชุมชนดีพอ มีอธิการบดีสถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชนเป็นหัวหน้าโครงการ คณบดีคณะศิลปศาสตร์สถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน เป็นเลขานุการ การที่จะเป็นชุมชนดีพอได้ จะต้องเป็นชุมชนที่มีภูมิสังคมที่เอื้อต่อการเป็นชุมชนดีพอ มีคณะกรรมการในการพัฒนาที่ชัดเจน มีอัตลักษณ์ของชุมชน มีการบริหารจัดการทุนของชุมชนซึ่งประกอบไปด้วย ทุนทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทุนทางสังคม ทุนทางวัฒนธรรมประเพณี และทุนทางการเงิน นอกจากนั้นแล้ว ชุมชนดีพอยังต้องมีฐานความรู้ที่เกี่ยวข้องกับอาชีพวิถีชีวิตของชุมชน จนสามารถสร้างนวัตกรรมของชุมชนได้ ในองค์ประกอบทั้งหมดของชุมชนดีพอ ในความหมายของสถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน พื้นที่ชุมชนดีพอจะต้องสามารถมองเห็นความเป็นมาพัฒนาการสืบทอด ตลอดจนปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ที่มีต่อการพัฒนา มีแนวทางในการแก้ปัญหา ทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลให้การพัฒนาชุมชนประสบความสำเร็จ เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ในการมีคุณภาพชีวิตที่ดีได้ สามารถเผชิญกับทุกสถานการณ์ ดีพอที่จะตอบคำถามชีวิตได้ทุกข้อ ดีพอที่จะเป็นตัวแทนของการเกื้อกูล ดีพอที่จะเรียนรู้ร่วมกับทุกคน และดีพอที่จะร่วมสร้างสรรค์ชุมชน ผ่านกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จากภูมิปัญญาท้องถิ่น จากทรัพยากรที่มีตามภูมิสังคม มีการจัดการองค์ความรู้ชุมชนท้องถิ่น ผสานกับจินตนาการทางสังคม สร้างภูมิคุ้มกันชุมชนในการดำเนินชีวิตด้วยชุมชนเอง อาศัยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการเกื้อกูลกัน ไม่ว่าสถานการณ์โลกภายนอกจะเป็นเช่นไร ชุมชนยังอาศัยวิถีชีวิตที่ทำให้อยู่ดีกินดี มีสันติสุข

พื้นที่วิจัยในครั้งนี้ได้แก่ เทศบาลตำบลบ้านเขว้า เขตอำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ ซึ่งห่างจากตัวจังหวัดชัยภูมิ เป็นระยะทาง 13 กิโลเมตร มีพื้นที่ 4.44 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 2,775 ไร่ หมู่บ้านซึ่งตั้งอยู่ในเขตเทศบาล จำนวน 6 หมู่บ้าน คือ หมู่ 1บ้านเขว้า , หมู่ 2 บ้านเขว้า, หมู่ 11 บ้านม่วง, หมู่ 12 บ้านอุดมผล, หมู่ 13 บ้านส้มโฮง, หมู่ 14 บ้านบุรพา ได้รับการเปลี่ยนฐานะเป็นเทศบาลตามพระราชบัญญัติเปลี่ยนแปลงฐานะของสุขาภิบาลเป็นเทศบาล พ.ศ.2542 ประกาศเป็นราชกิจจานุเบกษาเล่มที่ 16 ตอนที่ 9 ก วันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2542 มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2542 ประชากรส่วนใหญ่เป็นคนไทยอีสานย้ายถิ่นฐานมาจากจังหวัดนครราชสีมา ตั้ง

รกรากมานาน มีภาษาอีสานเป็นภาษาท้องถิ่น ไม่มีความแตกต่างทางเชื้อชาติและผิวพรรณวรรณะในหมู่ประชาชน และไม่มีปัญหาชนกลุ่มน้อย มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 7,840 คน จำนวนครัวเรือน 2,835 ครัวเรือน อาชีพผู้คนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำการเกษตร ปลูกข้าว ปลูกหม่อนเลี้ยงไหม ค้าขาย สินค้าที่เป็นอัตลักษณ์ของชุมชนบ้านเขว้า คือการผลิตผ้าไหม ซึ่งมีการสืบทอดและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จนสามารถสร้างรายได้ และจำหน่ายทั้งในและต่างประเทศ ได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากสมเด็จพระพันปีหลวงให้เข้าเฝ้าถวายชุดฉลองพระองค์เป็นชุดผ้าไหมที่ทางชุมชนผลิตขึ้น นอกจากนั้นยังได้รับพระเมตตาให้นำผ้าไหมมัดหมี่ไปจำหน่ายที่ศูนย์ศิลปาชีพบางไทรงานประจำปีที่เป็นอัตลักษณ์สำคัญของอำเภอบ้านเขว้า คืองานฉลองอนุสาวรีย์เจ้าพ่อพญาแลมีชื่อเต็ม ๆ ว่างานฉลองอนุสาวรีย์เจ้าพ่อพญาแลประจำอำเภอบ้านเขว้า และงานบุญลอมข้าวใหญ่ งานไหมมัดหมี่ของดีบ้านเขว้า มีการจัดต่อเนื่องกันมาเป็นปีที่ 10 แล้ว และทุกปีในระหว่างวันที่ 1- 5 กุมภาพันธ์ของทุกปี ชาวอำเภอบ้านเขว้าทุกหมู่เหล่าจะต้องออกมาร่วมใจกันจัดงานเพื่อเฉลิมฉลองอนุสาวรีย์เจ้าพ่อพญาแล หรือพระยาภักดีชุมพล เจ้าเมืองคนแรกผู้ก่อตั้งเมืองชัยภูมิ มานานกว่า 200 ปี ขึ้นไว้ ณ จุดนี้เป็นประจำทุกปี

จากข้อมูลจะเห็นได้ว่าคุณภาพชีวิตของประชาชน มีความสัมพันธ์ระหว่างการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวิถีชีวิตของคนในพื้นที่ คณะผู้วิจัยจึงสนใจเรื่องการศึกษาความพร้อมชุมชนดีพอ ภูมิคุ้มกันทางสังคมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลบ้านเขว้า ตำบลบ้านเขว้า อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ ซึ่งผลการศึกษาจะเป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดพื้นที่เพื่อเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนา ศึกษาวิจัย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ บริบททางสังคม วัฒนธรรม และสภาพภูมิสังคมที่ส่งผลต่อชุมชน

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาความพร้อมชุมชนดีพอ ภูมิคุ้มกันทางสังคมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลบ้านเขว้า ตำบลบ้านเขว้า อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณผ่านกระบวนการศึกษาระดับความพร้อมชุมชนดีพอ ของชุมชนเทศบาลบ้านเขว้า ได้กำหนดขั้นตอนแบบแผนการวิจัยไว้ ดังนี้

1.ประชากรและเก็บตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนในหมู่บ้านตำบลบ้านเขว้า อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ 6 หมู่บ้าน และกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนชุมชนดีพอของเทศบาลตำบลบ้านเขว้า อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 200 คน

2.เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) เป็นแบบสอบถามปลายปิดมี 6 ข้อคำถาม ได้แก่ อายุ การศึกษา และสถานภาพทางสังคม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการ ดำเนินชีวิตของนักศึกษาในสังกัด ศูนย์บริการการศึกษาสถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการ ดำเนินชีวิต ของนักศึกษาในสังกัด ศูนย์บริการการศึกษาสถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน เป็นคำถามปลายเปิด

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือมี ดังนี้ ตรวจสอบความสอดคล้องของข้อความคำถามกับ วัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยนำแบบสอบถามส่งให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน หลังจากนั้นทดสอบค่า ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยการทดลองใช้ (Try out) กับผู้นำชุมชน ประชาชนในตำบลลาด แร้ง ซึ่งถือเป็นกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริง แต่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษา จำนวน 30 คน จากนั้นหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ด้วยวิธีการของครอนบาค (Cronbach's Alpha) โดยที่คะแนนค่า ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามแต่ละข้อต้องไม่ต่ำกว่า 0.70 และแบบสอบถามระดับความพร้อมชุมชนดีพอ มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.93

3.การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลตามขั้นตอนดังต่อไปนี้ 1) นำหนังสือจากผู้ศูนย์บริการการศึกษาสถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน เครือข่ายกุดไผ่ชัยภูมิเพื่อขอความร่วมมือไปยังเทศบาลตำบลบ้านเขว้า ตำบลบ้านเขว้า อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ ในการขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจากประชาชนชุมชนดีพอของ เทศบาลตำบลบ้านเขว้า อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 200 คน โดยผู้วิจัยลงพื้นที่เก็บ รวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของการตอบ แบบสอบถาม เพื่อนำไปดำเนินการวิเคราะห์ทางสถิติและสรุปผลตามขั้นตอนของการวิจัยต่อไป

4.การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำแบบสอบถามทั้งหมด มาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ครบถ้วนของ คำตอบในแบบสอบถาม ได้จำนวน 200 ฉบับ จากนั้นนำแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์มาวิเคราะห์ด้วยเครื่อง คอมพิวเตอร์ ด้วยโปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ SPSS โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

จากวัตถุประสงค์พบว่าความพร้อมชุมชนดีพอภูมิคุ้มกันทางสังคมตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลบ้านเขว้า ตำบลบ้านเขว้า อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ ดัง ตารางที่ 1 – 2

ตารางที่ 1 ระดับความพร้อมชุมชนดีพอความพร้อมชุมชนดีพอภูมิคุ้มกันทางสังคมตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลบ้านเขว้า ตำบลบ้านเขว้า อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1.ความพร้อมด้านคณะกรรมการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น	4.12	0.46	มาก
2.ความพร้อมด้านอัตลักษณ์ชุมชน	4.01	0.60	มาก
3.ความพร้อมด้านการจัดการทุนชุมชน	4.05	0.53	มาก
4.ความพร้อมด้านการจัดการความรู้ชุมชน	4.00	0.52	มาก
5.ความพร้อมด้านนวัตกรรมชุมชน	4.25	0.48	มากที่สุด
6.ความพร้อมด้านแนวทางพัฒนาชุมชน	4.26	0.49	มากที่สุด
รวม	4.11	.51	มาก

จากตารางที่ 1 ระดับความพร้อมชุมชนดีพอความพร้อมชุมชนดีพอภูมิคุ้มกันทางสังคมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลบ้านเขว้า ตำบลบ้านเขว้า อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.11$) เมื่อเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ความพร้อมด้านแนวทางพัฒนาชุมชน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.26$) รองลงมาคือ ด้านนวัตกรรมชุมชน ($\bar{X} = 4.25$) และด้านการจัดการความรู้ชุมชน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.00$)

ตารางที่ 2 ระดับการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงชุมชนดีพอความพร้อมชุมชนดีพอภูมิคุ้มกันทางสังคมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลบ้านเขว้า ตำบลบ้านเขว้า อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ

ประเด็น	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
หลักความมีเหตุผล	4.12	0.46	มาก
หลักความพอประมาณ	4.01	0.60	มาก
หลักความมีภูมิคุ้มกันที่ดี	4.05	0.53	มาก
เงื่อนไขความรู้	4.00	0.52	มาก
เงื่อนไขคุณธรรม	4.24	0.48	มากที่สุด
รวมท	4.08	0.51	มาก

จากตารางที่ 2 ระดับการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงชุมชนดีพอความพร้อมชุมชนดีพอภูมิคุ้มกันทางสังคมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลบ้านเขว้า ตำบลบ้านเขว้า อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ โดยรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.08$) เมื่อเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ เงื่อนไขคุณธรรม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.26$) รองลงมาคือ หลักความมีเหตุผล ($\bar{X} = 4.12$) ตามมาคือ หลักความมีภูมิคุ้มกันที่ดี มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.05$) หลักความพอประมาณ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.01$) และเงื่อนไข ความรู้ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.00$) ตามลำดับ

อภิปรายการวิจัย

จากผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์พบว่าความพร้อมชุมชนดีพอของเทศบาลตำบลบ้านเขว้า อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล โดยรวมอยู่ในระดับมาก คือ ความพร้อมด้านแนวทางพัฒนาชุมชน, ด้านนวัตกรรมชุมชน และด้านการจัดการความรู้ชุมชน และระดับความพร้อมชุมชนพอเพียงของเทศบาลบ้านเขว้า โดยรวมอยู่ในระดับมากในแต่ละด้าน คือ เงื่อนไขคุณธรรม หลักความมีเหตุผล หลักความมีภูมิคุ้มกันที่ดี หลักความพอประมาณ และเงื่อนไขความรู้ ทั้งนี้เป็นเพราะว่า การพัฒนาชุมชนไม่ควรเป็นการเพิ่มภาระให้กับชุมชนทั้งทางด้าน กำลังคน งบประมาณ และควรเป็นการพัฒนาต่อยอด เพิ่มทักษะ ไม่วนเวียนอยู่แต่เรื่องที่เคยดำเนินการ หรือซ้ำซ้อนกับหน่วยงานอื่นที่ดำเนินการอยู่แล้ว ดังนั้นการพัฒนาองค์ความรู้ใด ๆ ก็ตามไม่ควรอบรมแล้วจบไปเลย แต่ควรติดตามช่วยเหลือผู้เข้าร่วมพัฒนาในเรื่องนั้น ๆ อย่างต่อเนื่องและประสบความสำเร็จ

สอดคล้องกับแนวคิดของดำรงศักดิ์ แก้วเพ็ง ความพร้อมด้านคณะกรรมการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น “ชุมชน” หมายถึง หมู่บ้านหลายหมู่บ้านรวมกันเรียกว่าชุมชน ได้สรุปความหมายของชุมชนว่า ชุมชน หมายถึง กลุ่มคนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่แห่งใดแห่งหนึ่ง เช่น ละแวกบ้าน หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด เป็นต้น ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับความผูกพันทั้งในด้านพื้นที่และวัฒนธรรมประเพณีความเอื้ออาทรที่มีต่อกัน ฉะนั้นเทศบาลตำบลบ้านเขว้าในพื้นที่มีหมู่บ้าน จำนวน 6 หมู่บ้าน จึงถือว่าเป็นชุมชนตามความหมาย ชุมชนที่ดีหรือชุมชนดีพอ คือชุมชนที่อยู่กันอย่างสันติสุข มีความสมัครสมานสามัคคีช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ลักษณะข้อมูลดังกล่าวจะเกิดขึ้นได้ก็ต้องมีการพัฒนา เพราะเหตุว่า โลกและสังคมมีการเปลี่ยนแปลงไปหากจะให้ ชุมชนมีความเข้มแข็ง ผาสุก ยั่งยืน ก็ต้องมีการพัฒนา การพัฒนาให้ชุมชนดีพอ โดยหลักการจะต้องมีคณะกรรมการหรือกลุ่มบุคคลที่มีภาระหน้าที่ในการวางแผนสร้างความร่วมมือ (ดำรงศักดิ์ แก้วเพ็ง, 2556) เนื่องจากชุมชนที่ผู้วิจัยศึกษาข้อมูลความพร้อมเพื่อทราบระดับความพร้อมที่จะเป็นชุมชนดีพอ เป็นเทศบาลตำบล คณะกรรมการต้องอิงระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยเรื่องการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2561 ได้กำหนดไว้ว่า ให้มีคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น จำนวน 3 คณะ ประกอบด้วยคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาชุมชนท้องถิ่น และคณะกรรมการสนับสนุนแผนพัฒนาชุมชนท้องถิ่น และกรรมการอื่น ซึ่งกรรมการอื่น หมายถึงคณะกรรมการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามแผน ดังนี้

1.ความพร้อมด้านอัตลักษณ์ชุมชน อัตลักษณ์ชุมชน ความเป็นตัวตนเฉพาะของชุมชน ทั้งนี้เพราะว่าคุณภาพชีวิตของประชาชนเกิดความสัมพันธ์ระหว่างการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ ภูมิปัญญาท้องถิ่น วิถีชีวิตของคนในพื้นที่และแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ประกอบด้วย การพัฒนาชุมชนท้องถิ่น ได้แก่ การสร้างอัตลักษณ์ของชุมชน การจัดการทุนของชุมชน การจัดการความรู้ของชุมชน นวัตกรรมชุมชน และการพัฒนาชุมชนในประชาชนในชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นสอดคล้องกับ ชลธิชา มาลาหอม กล่าวว่า อัตลักษณ์ชุมชน หมายถึง รากเหง้าหรือวัฒนธรรมทางสังคม ที่ถูกหล่อหลอมให้เกิดขึ้นมาและใช้ในการยึดเป็นภูมิปัญญา. ขนบธรรมเนียมประเพณีในการปฏิบัติในสังคม นั้น ๆ.ซึ่งมีความโดดเด่นหรือความแตกต่างกับขนบธรรมเนียมประเพณี.และวัฒนธรรมในสังคมอื่น ๆ ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะกลุ่มชุมชน จากการศึกษาข้อมูลอัตลักษณ์ของชุมชนมีมากมาย เช่น ผ้าไหม การแต่งกาย วัฒนธรรมประเพณี วันสำคัญต่าง ๆ แต่อัตลักษณ์ที่สำคัญที่บ่งบอกถึงศักยภาพความที่จะเป็นชุมชนดีพอ คือ การผลิตและจำหน่ายผ้าไหมมัดหมี่ ส่วนอัตลักษณ์ที่สำคัญทางด้านวัฒนธรรมประเพณีได้แก่ งานเทศกาลบวงสรวงดวงวิญญาณฉลองอนุสาวรีย์เจ้าพ่อพญาแลและงานบุญล่อมข้าวใหญ่ ผ้าไหมมัดหมี่ ของดีบ้านเขว้า ซึ่งจัดขึ้นอย่างยิ่งใหญ่ระหว่างวันที่ 1-5 กุมภาพันธ์ ของทุกปี มีผู้คนจำนวนมากเข้าร่วมกิจกรรม และทำให้เกิดการหมุนเวียนทางด้านเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก ร้านผ้าไหม มีการขายแบบออนไลน์ จึงสามารถตอบได้ว่าชุมชนแห่งนี้มีความพร้อมที่จะเป็นชุมชนดีพอ (ชลธิชา มาลาหอม, 2555)

2. ความพร้อมด้านการจัดการทุนของชุมชน ทุนของชุมชน หมายถึง ต้นทุนที่เป็นปัจจัยการผลิตสินค้าหรือดำรงชีพ ซึ่งอยู่หลายทุน เช่นทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม น้ำ ป่าไม้ ภูเขา เป็นปัจจัยในการผลิตผลทางการเกษตร ที่อยู่อาศัย ทุนทางสังคม เช่น ผู้นำทางด้านการบริหาร ผู้นำด้านจิตวิญญาณ หรือผู้นำที่เรียกว่า “Soft Power” ทุนทางวัฒนธรรมประเพณี และทุนที่เป็นเงิน

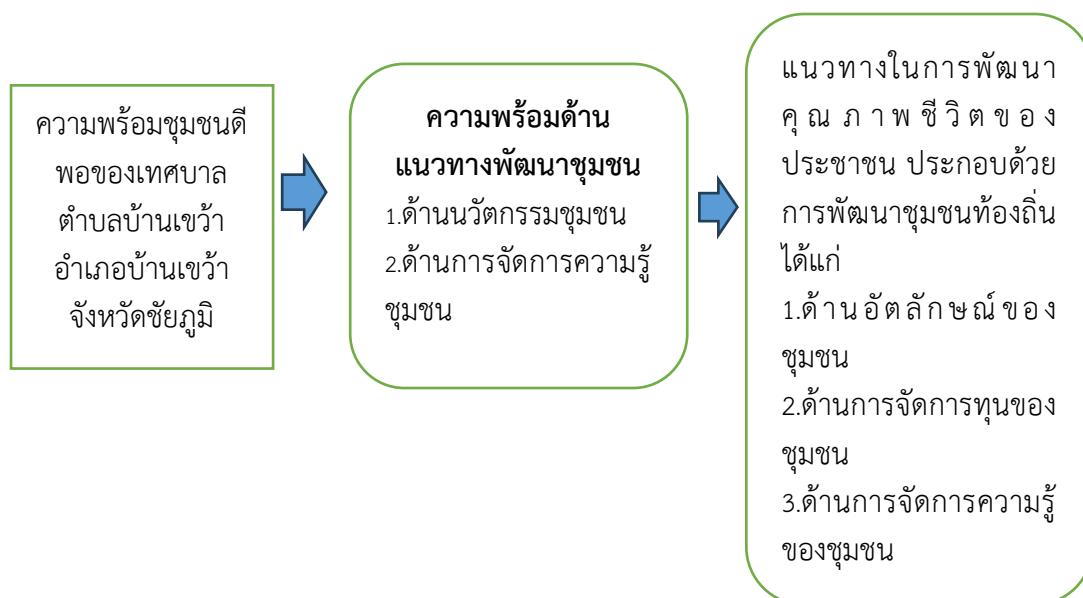

งบประมาณ ความพร้อมด้านนี้ ชุมชนดีพอของเทศบาลบ้านเขว้า ตำบลบ้านเขว้า อำเภอบ้านเขว้า มีพร้อม เช่น ทุนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเรามีแม่น้ำชี และแม่น้ำชีลอง การจัดการทุนทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้เกิดประโยชน์ โดยเราใช้น้ำในการเกษตรปลูกข้าว ปลูกหม่อนเลี้ยงไหม ทำน้ำประปา ใช้ในการอุปโภคบริโภค ดูแลความสะอาดชุดลอกห้วยหนองคลองบึงที่ต้นเขิน สร้างแหล่งน้ำขึ้นมาเพิ่มเติม ส่วนการ การจัดการทุนทางสังคมซึ่งหมายถึงบุคคลที่เป็นผู้นำในระดับต่าง ๆ มีการเลือกตั้งบุคคลที่เหมาะสมไปทำหน้าที่ เช่น สจ. นายกเทศมนตรี สมาชิกสภาเทศบาล กำนันผู้ใหญ่บ้าน โดยเน้นการเลือกตั้งที่มีความบริสุทธิ์ยุติธรรมไปทำหน้าที่อย่างมีคุณภาพ การจัดการทุนทางวัฒนธรรมและประเพณี โดยสนับสนุนให้ต้นทุนทางวัฒนธรรมและประเพณี เช่น วัฒนธรรมการแต่งกายเราก็ดำรงให้แต่งกายด้วยชุดผ้าไหม ประเพณีเทศกาลงานฉลองอนุสาวรีย์เจ้าพ่อพญาแล งานบุญล่อข้าวใหญ่ ผ้าไหมมัดหมี่ของดีบ้านเขว้าเราก็ดำรงอย่างดียิ่งใหญ่ การจัดการทุนที่เป็นเงินงบประมาณ ในส่วนขอเทศบาลก็ได้จัดสรรงบประมาณในโครงการต่าง ๆ อย่างครบถ้วนสอดคล้องกับงานวิจัยของ เกศสุตา โภคานิตย์ และคณะ ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารจัดการทุนชุมชนแบบบูรณาการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานราก ชุมชนบ้านขาม ตำบลบ้านขาม อำเภอจตุรัส จังหวัดชัยภูมิ ผลการวิจัยพบว่า ทุนของชุมชน ประกอบด้วย 1) ทุนชุมชน (ทุนที่ไม่ใช่เงิน) ได้แก่ 1) ทุนมนุษย์ มีผู้นำชุมชนที่เข้าใจปัญหาชุมชนเป็นอย่างดี 2) ทุนภูมิปัญญา คือ ระบบเครือข่าย และการให้ความเคารพนับถือผู้อาวุโส 3) ทุนด้านทรัพยากรและธรรมชาติมีความสมบูรณ์สามารถปลูกพืชเศรษฐกิจได้และ 4) ทุนที่เป็นที่ดิน เครื่องจักร วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ นอกจากนี้ในชุมชน ได้มีการจัดการทุนที่เป็นเงิน โดยตั้ง กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กองทุนหมู่บ้าน กองทุนชุมชน กองทุนแม่บ้าน ธนาคารข้าว กองทุนตำรวจอาสา กองทุนปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ กองทุนยา กองทุนประปา กองทุนพัฒนาหมู่บ้าน กองทุนสวัสดิการชุมชน ฅาปนกิจสงเคราะห์ และศูนย์สาธิตการตลาด มีตลาดขายสินค้าทางการเกษตรชื่อว่า ตลาดเช้า ตลาดเย็น(แลง) ตลาดเย็น(แลง) มีชื่ออีกอย่างหนึ่งว่า ถนนสายไหม การบริหารจัดการทุนชุมชนแบบบูรณาการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการขับเคลื่อน เศรษฐกิจฐานรากของชุมชนริเริ่มโดย อาจารย์ปราโมทย์ ไยโนนตาด ข้าราชการครูที่เกษียณอายุราชการแล้ว ได้นำเงินจากการเกษียณอายุราชการ ไปตั้งศูนย์พัฒนาเกษตรกร อีกชื่อหนึ่งว่าไร่ไยวิเศษ เป็นศูนย์เรียนรู้แบบบูรณาการโดยให้กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต และกองทุนหมู่บ้าน สำนักงานเกษตรอำเภอ พัฒนาการอำเภอนำเกษตรกรทั้งในและนอกพื้นที่มาศึกษาเรียนรู้ โดยเนื้อหาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือ พอประมาณ มีเหตุมีผล มีภูมิคุ้มกัน รอบรู้ รอบคอบ และ หลักคุณธรรม 5 ประการ คือ ความซื่อสัตย์ ความไว้วางใจ ความเสียสละเพื่อส่วนรวม ความรับผิดชอบ (เกศสุตา โภคานิตย์ และคณะ, 2560)

3. ความพร้อมด้านการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เนื่องจากชุมชนดีพอในความหมายของโครงการดีพอ สถาบันการเรียนรู้เพื่อปวง คือ ชุมชนที่เป็นแหล่งเรียนรู้ศึกษาวิจัยให้เกิดประโยชน์สุขอย่างยั่งยืน จนเกิดภูมิคุ้มกันทางสังคมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ชุมชนแห่งนี้เมื่อศึกษาข้อมูล จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้นำอันประกอบด้วยนายกเทศมนตรีตำบลบ้านเขว้า ท่านรองนายก หัวหน้าส่วนงานของเทศบาล เอกสารแผนดำเนินประจำปีของเทศบาล พบว่ามีความพร้อมทั้งด้านพื้นที่ มีปราชญ์ชาวบ้านที่เชี่ยวชาญเรื่องผ้าไหมมัดหมี่ มีพื้นที่เป็นแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับการปลูกพืชผสมผสานเกษตรทฤษฎีใหม่ และโคกหนองนาโมเดล มีศูนย์ปราชญ์

ทางด้านนี้ ในพื้นที่ และจากข้อมูลแบบสอบถามระดับความรู้ความเข้าใจและระดับการดำเนินชีวิตตามหลักของเศรษฐกิจพอเพียง ผู้ตอบแบบสอบถามในพื้นที่ที่มีความพร้อมในระดับดี และดีมาก สอดคล้องกับแนวคิดของ ประเวศ วะสี กล่าวว่า เศรษฐกิจ หมายถึงความพออยู่ 7 ประการ คือ 1. ความพอเพียงสำหรับทุกคน ทุกครอบครัว ไม่ทอดทิ้งกัน 2.จิตใจพอเพียง แบ่งปันกัน รักและเอื้ออาทรต่อกัน 3.สิ่งแวดล้อมพอเพียง การอนุรักษ์และเพิ่มพูนสิ่งแวดล้อมและทำมาหากินได้ ทำการเกษตรผสมผสานหลากหลาย ให้เกิดขึ้นทั้งสิ่งแวดล้อมและเงิน 4.ชุมชนเข้มแข็งพอเพียง สามารถแก้ไขปัญหาาร่วมกันได้ เช่น ปัญหาสังคม ปัญหาคน และปัญหาสิ่งแวดล้อม 5.ปัญญาพอเพียง มีการเรียนรู้ร่วมกันในการปรับตัวได้อย่างต่อเนื่อง 6.อยู่บนพื้นฐานวัฒนธรรมพอเพียง วิถีชีวิตของกลุ่มชนจะต้องมีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมที่หลากหลาย และ 7.มีความมั่นคงพอเพียง รักษากาย วาจา ใจ และสุขภาพจิตที่ดี (ประเวศ วะสี, 2550)

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

บทสรุป

จากการวิจัยครั้งนี้พบว่าชุมชนที่นำเสนอสมควรได้รับการคัดเลือกเป็นชุมชนดี เป็นพื้นที่ที่มีการบริหารจัดการในเรื่องของทุนทางสังคม ทุนทางทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม มีแหล่งเรียนรู้ที่สามารถเป็นฐานการเรียนรู้ มีปราชญ์ชาวบ้าน มีการผลิตสินค้าที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตเป็นอัตลักษณ์ที่โดดเด่น เป็นพื้นที่ที่เป็นที่ตั้งของศูนย์บริการการศึกษาสถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน “นครชัยบุรี” ที่ตั้งของศูนย์บริการการศึกษาเครือข่ายสถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน “ชัยภูมิภักดี” ณ. ชุมชนดีพอคือชุมชนของเทศบาลตำบลบ้านเขว้า

เอกสารอ้างอิง

เกตุสุตา โภคานิตย์ และกัฬา หนูยศ. (2560). บทบาทผู้นำในการพัฒนาท้องถิ่นศึกษานายก

องค์การบริหารส่วนตำบลนาเสียว อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ. วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร. 5(พิเศษ), หน้า 66-76.

ชลธิชา มาลาหอม. (2555). อัตลักษณ์ชุมชนรากฐานสู่การศึกษา. *วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 9(1), 41-53.

ประเวศ วะสี. (2550). *เศรษฐกิจพอเพียงและประชาสังคมแนวทางการพลิกฟื้นเศรษฐกิจสังคม*. กรุงเทพมหานคร: หมอชาวบ้าน.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2551). *จากปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร : บริษัท เพชรรุ่งการพิมพ์ จำกัด.

สถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน. (2555). *คู่มือหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิตสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศิลปศาสตร์*. สมุทรสงคราม: สถาบันเรียนรู้เพื่อปวงชน .

ดำรงศักดิ์ แก้วเพ็ง. (2556). *ชุมชน*. สงขลา: บริษัทนำศิลป์โฆษณา จำกัด